

SKOG OCH SJÖFART– METSÄSTÄ MERILLE

Under segelsjöfartens storhetstid i slutet av 1800-talet var Västernorrlands län en av Finlands främsta skeppsbyggnads- och sjöfartsbygder. Västernorrlands handelsflotta räknade på 1880-talet drygt tjugo fartyg; av dem var flera byggda i hemsocknen.

Purjelaivojen aikakaudella 1800-luvun loppupuolella Västernorrlands län oli yksi Suomen tärkeimmistä laivanrakennus- ja merenkulkupitäjistä. Västernorrlandsin kauppalaivastoon kuului 1880-luvulla runsaat kaksikymmentä laivaa, joista usea oli rakennettu kotipitäjässä.

TRÄDSLAG

Skogen bidrog med råmaterial för skeppsbygge. Ek är ett bra träslag för att bygga skepp. Det är starkt och tåligt.

Olika trädslag används för olika ändamål vid skepps- och båtbygge:

- **Bordläggning:** Ek, tall, lärk
- **Däck:** Kvarterssägad fur, lärk
- **Stäv, spant, knän och bottenstock:**
Krumväxt ek, tall, ask
- **Master:** Lärk, gran

FÄLLA TRÄD

För att få virke med maximal styrka och hårdhet väljs skeppstimmer ut på rot.

När man fällde ekstockar till skeppsbygget gick man ut i ekskogarna med stora mallar för att hitta rätt form på stammar och grenar till skeppets olika delar.

Då man valde ut träd för skeppsbygge, var det noga. Man kunde till exempel inte fälla ett träd som stod på en sten, då fanns det fara för att skeppet kunde gå på grund.

Fortuna byggs./Fortunaa rakennetaan. Bild/Kuva: Sagalund.fi

PUULAJIT

Metsästä saatiin raaka-ainetta laivanrakennukseen. Tammi on hyvä puulaji laivanrakennukseen; se on vahva ja kestävä puulaji.

Eri puulajeja on käytetty eri tarkoituksiin laivan- ja veneenrakennuksessa:

- **Laudoitus:** Tammi, mänty, lehtikuusi
- **Kansi:** Mänty, lehtikuusi
- **Keula, kaaret, polvet ja pohjatukki:**
Kieroon kasvaneista tammista ja männyistä sekä saarnesta
- **Mastot:** Lehtikuusi, kuusi

PUUNKAATOA

Jotta puutavara olisi mahdollisimman kestävä, laivahirret valitaan kasvavista puista.

Laivanrakennuksessa käytettäviä tammihirsiä kaadettaessa käveltiin tammimetsissä suurien malliarkkien kanssa, jotta löytyisi oikean muotoisia puunrunkoja ja oksia, joista valmistaa laivojen osia.

Kun puita valittiin laivanrakennusta varten, myös uskomukset olivat vahvassa – esimerkiksi kiven päällä kasvavaa puuta ei kaadettu, jotta laiva ei menisi karille.